

Βρυξέλλες, 2 Μαΐου 2018
(OR. en)

8299/18

Διοργανικός φάκελος:
2018/0008 (NLE)

EDUC 133
JEUN 47
SOC 212
EMPL 154

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα)

Αποδέκτης: Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 7951/18 EDUC 125 JEUN 39 SOC 195 EMPL 145

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 5464/18 EDUC 14 JEUN 4 SOC 22 EMPL 18 + ADD 1

Θέμα: Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της
δια βίου μάθησης
- Έγκριση

Κατά τη συνεδρίασή της στις 2 Μαΐου 2017, η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων σημείωσε ότι υφίσταται πλέον ομοφωνία ως προς την προαναφερόμενη σύσταση.

Καλείται συνεπώς το Συμβούλιο να εγκρίνει τη σύσταση με βάση το παρατιθέμενο κείμενο και να το διαβιβάσει εν συνεχεία προς δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως τα άρθρα 165 και 166,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ως πρώτη αρχή στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων¹ αναφέρεται ότι κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας. Επίσης, αναφέρεται το δικαίωμα κάθε ανθρώπου σε έγκαιρη και εξατομικευμένη στήριξη με στόχο τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης, στην κατάρτιση και την επανειδίκευση, στη συνεχή εκπαίδευση και τη στήριξη για την αναζήτηση εργασίας. Ένας από τους στόχους του οράματος για έναν Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης είναι η προώθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων, με σκοπό την «πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της εκπαίδευσης και του πολιτισμού ως κινητήριων δυνάμεων για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη, καθώς και ως μέσων για να βιώσουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα σε όλη της την πολυμορφία»².

¹ COM(2017)250

² COM(2017)673

- (2) Τα άτομα πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο σύνολο δεξιοτήτων και ικανοτήτων για να διατηρήσουν το σημερινό βιοτικό επίπεδο, υψηλά ποσοστά απασχόλησης και να προαγάγουν την κοινωνική συνοχή ενόψει της αυριανής κοινωνίας και του κόσμου της εργασίας. Η υποστήριξη των πολιτών σε όλη την Ευρώπη ώστε να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται για την προσωπική ολοκλήρωση, την υγεία, την απασχολησιμότητα και την κοινωνική ένταξή τους συμβάλλει στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε καιρούς ραγδαίας και βαθιάς αλλαγής.
- (3) Το 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκριναν τη σύσταση σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης. Στην εν λόγω σύσταση ζητούνταν από τα κράτη μέλη «να αναπτύξουν την παροχή βασικών ικανοτήτων για όλους ως μέρος των στρατηγικών τους για τη δια βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών τους για την ολοκληρωτική εξάλειψη του αναλφαβητισμού, και να χρησιμοποιήσουν το κείμενο «Βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση - ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς»³. Από τη στιγμή της έγκρισής της, η σύσταση αποτέλεσε βασικό έγγραφο αναφοράς για την ανάπτυξη εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων.
- (4) Σήμερα, οι απαιτήσεις ως προς τις ικανότητες έχουν αλλάξει, καθώς περισσότερες θέσεις εργασίας αυτοματοποιούνται, οι τεχνολογίες διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο σε όλους τους τομείς της εργασίας και της ζωής, και αυξάνεται η σημασία των επιχειρηματικών και κοινωνικών ικανοτήτων καθώς και των ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη όσον αφορά τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας και της ικανότητας προσαρμογής στην αλλαγή.
- (5) Ταυτόχρονα, διεθνείς έρευνες όπως το πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης μαθητών (PISA) του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ή το πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης των ικανοτήτων των ενηλίκων (PIAAC) επίσης του ΟΟΣΑ υποδεικνύουν την ύπαρξη ενός σταθερά υψηλού ποσοστού εφήβων και ενηλίκων με ανεπαρκείς βασικές ικανότητες. Το 2015, ένας στους πέντε μαθητές αντιμετώπιζε σοβαρές δυσκολίες στην ανάπτυξη επαρκών δεξιοτήτων ανάγνωσης, μαθηματικών ή θετικών επιστημών⁴. Σε ορισμένες χώρες, έως το ένα τρίτο των ενηλίκων διαθέτουν μόνο στοιχειώδεις δεξιότητες γραμματισμού και αριθμητισμού⁵. Το 44% του πληθυσμού της Ένωσης διαθέτει χαμηλές ή μηδενικές (19%) ψηφιακές δεξιότητες⁶.

³ ΕΕ L 394, 30.12.2006, σ. 10.

⁴ ΟΟΣΑ (2016), αποτελέσματα PISA 2015

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για το 2016

⁶ Ψηφιακός πίνακας αποτελεσμάτων 2017 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- (6) Κατά συνέπεια, η σημασία της επένδυσης στις βασικές δεξιότητες είναι μεγαλύτερη από ποτέ. Η υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων εκτός προγραμμάτων σπουδών και μιας ευρείας προσέγγισης της ανάπτυξης ικανοτήτων, βελτιώνει τα επίπεδα επιδόσεων όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες. Επιπλέον, πρέπει να διερευνηθούν νέοι τρόποι μάθησης για μια κοινωνία που καθίσταται όλο και περισσότερο ψηφιακή και με ευχέρεια αυξανόμενης κινητικότητας⁷. Οι ψηφιακές τεχνολογίες επηρεάζουν την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη μάθηση μέσω της ανάπτυξης πιο ευέλικτων περιβαλλόντων μάθησης, προσαρμοσμένων στις ανάγκες μιας κοινωνίας με ιδιαίτερα υψηλή κινητικότητα⁸.
- (7) Στην οικονομία της γνώσης, η απομνημόνευση δεδομένων και διαδικασιών είναι κομβικής σημασίας, αλλά όχι αρκετή για την πρόοδο και την επιτυχία. Δεξιότητες όπως αυτή της επίλυσης προβλημάτων, η κριτική σκέψη, η ικανότητα συνεργασίας, η δημιουργικότητα, η υπολογιστική σκέψη και η αυτορρύθμιση συμπεριφοράς είναι πιο ουσιώδεις από ποτέ στην ταχέως μεταβαλλόμενη κοινωνία μας. Αυτά είναι τα εργαλεία που μπορούν να επιτρέψουν την εφαρμογή όσων έχουμε μάθει σε πραγματικές συνθήκες, ώστε να παραχθούν νέες ιδέες, νέες θεωρίες, νέα προϊόντα και νέα γνώση.
- (8) Στο νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη⁹ ανακοινώθηκε η αναθεώρηση της σύστασης του 2006 σχετικά με τις βασικές δεξιότητες της δια βίου μάθησης και αναγνωρίστηκε ότι η επένδυση στις δεξιότητες και τις ικανότητες, καθώς και σε μια κοινή και επικαιροποιημένη αντίληψη των βασικών ικανοτήτων, αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την προώθηση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της μη τυπικής μάθησης στην Ευρώπη.
- (9) Προκειμένου να ανταποκριθούν στις αλλαγές στην κοινωνία και την οικονομία, να αξιοποιούν τις συζητήσεις για το μέλλον της εργασίας, και να συνάδουν προς τη δημόσια διαβούλευση σχετικά με την αναθεώρηση της σύστασης του 2006 σχετικά με τις βασικές δεξιότητες, τόσο η σύσταση όσο και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τις βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση πρέπει να αναθεωρηθούν και να επικαιροποιηθούν.

⁷ Έγγραφο προβληματισμού για την τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης, COM(2017) 240 final

⁸ Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης: επενδύοντας στις δεξιότητες για καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα, COM(2012) 669 final

⁹ COM(2016) 381 final

- (10) Η ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων, η επικύρωσή τους και η παροχή εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων θα πρέπει να υποστηριχθούν μέσω της καθιέρωσης ορθών πρακτικών για την καλύτερη υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού στην εκτέλεση των καθηκόντων του και την καλύτερη επιμόρφωσή του, για την επικαιροποίηση των μεθόδων και των εργαλείων αξιολόγησης και επικύρωσης, και για την εισαγωγή νέων και καινοτόμων μορφών διδασκαλίας και μάθησης¹⁰. Ως εκ τούτου, με βάση τις εμπειρίες της τελευταίας δεκαετίας, η σύσταση θα πρέπει να ανταποκρίνεται τις προκλήσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων.
- (11) Η υποστήριξη της επικύρωσης των ικανοτήτων που αποκτήθηκαν σε διαφορετικά πλαίσια θα παράσχει στους πολίτες τη δυνατότητα να επιτυγχάνουν την αναγνώριση των ικανοτήτων τους και να αποκτούν πλήρη ή, κατά περίπτωση, τμηματική αναγνώριση των προσόντων τους¹¹. Η εν λόγω υποστήριξη μπορεί να αξιοποιήσει τις υφιστάμενες ρυθμίσεις για την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, καθώς και το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων¹², το οποίο αποτελεί κοινό πλαίσιο αναφοράς για τη σύγκριση των επιπέδων επαγγελματικών προσόντων και στο οποίο υποδεικνύονται οι ικανότητες που απαιτούνται για την επίτευξή τους. Επιπλέον, η αξιολόγηση δύναται να συμβάλει στη δόμηση των διαδικασιών μάθησης και στον προσανατολισμό, βοηθώντας τα άτομα να βελτιώσουν τις ικανότητές τους και ως προς τις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας¹³.
- (12) Ο ορισμός του συνόλου των βασικών ικανοτήτων που απαιτούνται για την προσωπική ολοκλήρωση, την υγεία, την απασχολησιμότητα και την κοινωνική ένταξη έχει διαμορφωθεί όχι μόνο με βάση τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις, αλλά και χάρη σε διάφορες πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν στην Ευρώπη κατά την τελευταία δεκαετία. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων, στην επένδυση στην εκμάθηση γλωσσών, στη βελτίωση των ψηφιακών και επιχειρηματικών ικανοτήτων, στη σημασία των κοινών αξιών για τη λειτουργία των κοινωνιών μας και στη δημιουργία κινήτρων, ώστε περισσότεροι νέοι να ακολουθούν σταδιοδρομίες που σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες. Οι εν λόγω εξελίξεις θα πρέπει να αποτυπώνονται στο πλαίσιο αναφοράς.

¹⁰ Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020), ΕΕ C 417, 15.12.2015, σ.25

¹¹ ΕΕ C 398, 22.12.2012, σ.1

¹² ΕΕ C 189, 15.6.2017, σ.15

¹³ Ψήφισμα του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2008, για την καλύτερη ένταξη του δια βίου προσανατολισμού στις στρατηγικές δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης, ΕΕ C 319, 13.12.2008, σ.4.

- (13) Στον στόχο 4.7 των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης τονίζεται η ανάγκη «να διασφαλιστεί ότι όλοι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν τη γνώση και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προαγάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, και μεταξύ άλλων, μέσω της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και μέσω του βιώσιμου τρόπου ζωής, να προαγάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την προώθηση ενός πολιτισμού ειρήνης και μη-βίας, την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη, καθώς και την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της συμβολής της στη βιώσιμη ανάπτυξη»¹⁴. Σύμφωνα με το παγκόσμιο πρόγραμμα δράσης της UNESCO για την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι αναπόσπαστο στοιχείο της εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας και βασική προϋπόθεση για όλους τους άλλους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Ο στόχος αυτός αποτυπώνεται στην αναθεώρηση του πλαισίου αναφοράς.
- (14) Η παροχή της δυνατότητας εκμάθησης γλωσσών, η οποία καθίσταται ολοένα και πιο σημαντική για τις σύγχρονες κοινωνίες, τη διαπολιτισμική κατανόηση και συνεργασία, υποβοηθείται από το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τις γλώσσες (CEFR) . Το πλαίσιο αυτό βοηθά στον προσδιορισμό των κύριων στοιχείων της επάρκειας και υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία. Θέτει επίσης τις βάσεις για τον ορισμό των γλωσσικών ικανοτήτων, ιδιαίτερα των σχετικών με τις ξένες γλώσσες, και αποτυπώνεται στην επικαιροποίηση του πλαισίου αναφοράς.
- (15) Η ανάπτυξη του πλαισίου αναφοράς ψηφιακών ικανοτήτων και του πλαισίου αναφοράς για την ικανότητα του επιχειρείν στηρίζουν την ανάπτυξη ικανοτήτων. Ομοίως, το πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για δημοκρατική συνείδηση του Συμβουλίου της Ευρώπης περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο σύνολο αξιών, δεξιοτήτων και στάσεων για τη δέουσα συμμετοχή στις δημοκρατικές κοινωνίες. Όλα τα παραπάνω ελήφθησαν δεόντως υπόψη κατά την επικαιροποίηση του πλαισίου αναφοράς.

¹⁴ Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 με τίτλο «Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη»

- (16) Με σκοπό την παροχή κινήτρων στους νέους ώστε να ακολουθούν σταδιοδρομίες που σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (ETMM), πρωτοβουλίες σε όλη την Ευρώπη έχουν αρχίσει να συνδέουν στενότερα την εκπαίδευση στις θετικές επιστήμες με τις τέχνες και άλλα γνωστικά αντικείμενα, με χρήση της διερευνητικής παιδαγωγικής, και σε συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών παραγόντων και κλάδων. Παρότι ο ορισμός των εν λόγω ικανοτήτων δεν έχει μεταβληθεί με την πάροδο του χρόνου, η υποστήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων ETMM αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία και θα πρέπει να αποτυπωθεί στην παρούσα σύσταση.
- (17) Η σημασία και η χρησιμότητα της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης είναι εμφανείς με βάση τις εμπειρίες που αποκτώνται μέσα από τον πολιτισμό, τις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους, την εθελοντική εργασία καθώς και τον μαζικό ερασιτεχνικό αθλητισμό. Η μη τυπική και η άτυπη μάθηση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης βασικών διαπροσωπικών, επικοινωνιακών και γνωστικών δεξιοτήτων, όπως: η κριτική σκέψη, οι αναλυτικές δεξιότητες, η δημιουργικότητα, η επίλυση προβλημάτων και η ανθεκτικότητα, οι οποίες διευκολύνουν την επιτυχή μετάβαση των νέων στον ενήλικο και στον επαγγελματικό βίο και την ενεργό συμμετοχή τους ως πολιτών στα κοινά¹⁵. Η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών πλαισίων μάθησης συμβάλλει στην προώθηση μιας ποικιλίας μαθησιακών προσεγγίσεων και περιβαλλόντων¹⁶.
- (18) Για την αντιμετώπιση του ζητήματος της ανάπτυξης βασικών ικανοτήτων με μια προοπτική δια βίου μάθησης, θα πρέπει να διασφαλιστεί η παροχή υποστήριξης σε όλα τα επίπεδα των εκπαιδευτικών και μαθησιακών διαδρομών και των διαδρομών κατάρτισης: για την ανάπτυξη ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας¹⁷, για την περαιτέρω ενίσχυση της σχολικής εκπαίδευσης και τη διασφάλιση της άριστης διδασκαλίας¹⁸, για την παροχή διαδρομών αναβάθμισης των δεξιοτήτων σε ενηλίκους με χαμηλή ειδίκευση¹⁹ καθώς και για την περαιτέρω ανάπτυξη της αρχικής και συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης²⁰.

¹⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον ρόλο των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους στη στήριξη της ανάπτυξης βασικών δεξιοτήτων ζωής οι οποίες διευκολύνουν την επιτυχή μετάβασή τους στον ενήλικο και στον επαγγελματικό βίο και στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά, EE C189, 15.6.2017, σ. 30

¹⁶ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ενίσχυση της διατομεακής συνεργασίας στην πολιτική για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων των νέων, EE C172, 27.5.2015, σ. 3

¹⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον ρόλο της προσχολικής και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ενίσχυση της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της ψηφιακής ικανότητας, EE C172, 27.5.2015, σ.17.

¹⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία, EE C421, 8.12.2017, σ.2

¹⁹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2016, όσον αφορά τις Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων: Νέες Ευκαιρίες για Ενηλίκους EE C484, 24.12.2016, σ.1

²⁰ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το νέο ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, EE C429, 14.12.2017, σ.3

- (19) Η παρούσα σύσταση θα πρέπει να καλύπτει ευρύ φάσμα περιβαλλόντων εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης, τυπικών, μη τυπικών και άτυπων στο πλαίσιο μιας προοπτικής δια βίου μάθησης. Θα πρέπει να επιδιώκει να εδραιώσει μια κοινή αντίληψη των ικανοτήτων που μπορούν να υποστηρίξουν τις μεταβάσεις και τη συνεργασία μεταξύ των εν λόγω διαφορετικών μαθησιακών περιβαλλόντων. Παρουσιάζει ορθές πρακτικές οι οποίες θα μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες του εκπαιδευτικού προσωπικού, στο οποίο συγκαταλέγονται οι εκπαιδευτικοί, οι επιμορφωτές, οι εκπαιδευτές τους, οι διευθυντές ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι εργαζόμενοι που είναι επιφορτισμένοι με την εκπαίδευση των συναδέλφων τους, οι ερευνητές και οι καθηγητές πανεπιστημίων, οι οργανωτές δραστηριοτήτων για τη νεολαία και οι εκπαιδευτές ενηλίκων καθώς και οι εργοδότες και οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες της αγοράς εργασίας. Η παρούσα σύσταση αφορά επίσης ιδρύματα και οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών, που καθοδηγούν και υποστηρίζουν τα άτομα ώστε να βελτιώνουν τις ικανότητές τους από τη νεαρή τους ηλικία και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.
- (20) Η παρούσα σύσταση σέβεται πλήρως τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

1. να υποστηρίζουν το δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση και να διασφαλίζουν ευκαιρίες ανάπτυξης βασικών ικανοτήτων για όλους, αξιοποιώντας πλήρως το πλαίσιο «Βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση - Ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς», όπως αυτό προσδιορίζεται στο παράρτημα, και
 - 1.1. να στηρίζουν και να ενισχύουν την ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων από νεαρή ηλικία και εφ' όρου ζωής για όλους, ως μέρος των εθνικών στρατηγικών δια βίου μάθησης·
 - 1.2. να υποστηρίζουν όλους τους εκπαιδευόμενους, μεταξύ άλλων όσους βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ή έχουν ειδικές ανάγκες, ώστε να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους·

2. να υποστηρίζουν την ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων, με ιδιαίτερη έμφαση στα ακόλουθα:
- 2.1. στη βελτίωση του επιπέδου επιδόσεων των βασικών ικανοτήτων (γραμματισμός, αριθμητισμός και βασικές ψηφιακές ικανότητες) και στη στήριξη της ανάπτυξης των μεταγνωστικών τους ικανοτήτων ως μια σταθερά βελτιούμενη βάση για μάθηση και συμμετοχή στην κοινωνία με μια δια βίου προοπτική·
 - 2.2. στη βελτίωση του επιπέδου των προσωπικών, κοινωνικών και μεταγνωστικών ικανοτήτων για τη βελτίωση του τρόπου διαχείρισης της ζωής με προσανατολισμό προς το μέλλον και με γνώμονα την υγεία·
 - 2.3. στην προαγωγή της απόκτησης ικανοτήτων στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (ETMM), λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση τους με τις τέχνες, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και στην παροχή κινήτρων σε περισσότερους νέους, ιδιαίτερα σε κορίτσια και νέες γυναίκες, ώστε να ακολουθούν σταδιοδρομίες ETMM·
 - 2.4. στη βελτίωση του επιπέδου ψηφιακών ικανοτήτων σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και σε όλα τα τμήματα του πληθυσμού·
 - 2.5. στην ενθάρρυνση της ικανότητας του επιχειρείν, της δημιουργικότητας και του αισθήματος πρωτοβουλίας, ιδίως μεταξύ των νέων, για παράδειγμα με προαγωγή ευκαιριών, ώστε οι νέοι εκπαιδευόμενοι να αναλαμβάνουν τουλάχιστον μία πρακτική επιχειρηματική πρωτοβουλία στη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης·
 - 2.6. στη βελτίωση του επιπέδου γλωσσικών ικανοτήτων, τόσο σε επίσημες όσο και σε άλλες γλώσσες, και στην υποστήριξη των εκπαιδευομένων ώστε να μαθαίνουν διάφορες γλώσσες που σχετίζονται με την εργασιακή και την προσωπική τους κατάσταση και που μπορούν να συμβάλουν στη διασυνοριακή επικοινωνία και κινητικότητα·
 - 2.7. στην προαγωγή της ανάπτυξης των ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη με στόχο την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των πολιτών όσον αφορά τις κοινές αξίες, όπως αποτυπώνονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
 - 2.8. στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης όλων των εκπαιδευομένων και του εκπαιδευτικού προσωπικού ως προς τη σημασία της απόκτησης των βασικών ικανοτήτων και τη σχέση τους με την κοινωνία·

3. να διευκολύνουν την απόκτηση των βασικών ικανοτήτων αξιοποιώντας τις ορθές πρακτικές για την υποστήριξη της ανάπτυξης των βασικών ικανοτήτων, όπως αυτές προσδιορίζονται στο παράρτημα, και ειδικότερα:
 - 3.1. μέσω της προώθησης διαφόρων προσεγγίσεων και περιβαλλόντων μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της επαρκούς χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών, στα περιβάλλοντα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης·
 - 3.2. μέσω της παροχής υποστήριξης προς το εκπαιδευτικό προσωπικό και προς άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που στηρίζουν τις μαθησιακές διαδικασίες, μεταξύ άλλων τις οικογένειες, για την ενίσχυση των βασικών ικανοτήτων των εκπαιδευομένων ως μέρος της προσέγγισης για δια βίου μάθηση στα περιβάλλοντα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης·
 - 3.3. μέσω της υποστήριξης και περαιτέρω ανάπτυξης της αξιολόγησης και επικύρωσης των βασικών ικανοτήτων που αποκτώνται σε διαφορετικά περιβάλλοντα σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες των κρατών μελών·
 - 3.4. μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των περιβαλλόντων εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης σε όλα τα επίπεδα και σε διαφορετικά πεδία, με σκοπό τη βελτίωση της συνέχειας της ανάπτυξης των ικανοτήτων των εκπαιδευομένων και της ανάπτυξης καινοτόμων προσεγγίσεων μάθησης·
 - 3.5. μέσω της ενίσχυσης των εργαλείων, των πόρων και της καθοδήγησης στα περιβάλλοντα εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης καθώς και σε άλλα περιβάλλοντα μάθησης με σκοπό την υποστήριξη των ατόμων όσον αφορά τη διαχείριση των διαδρομών τους στη δια βίου μάθηση·
4. να εντάξουν τις φιλοδοξίες επίτευξης των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (ΣΒΑ), ιδιαίτερα στο πλαίσιο του ΣΒΑ 4.7, στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη μάθηση, μεταξύ άλλων με προαγωγή της απόκτησης γνώσεων σχετικά με τον περιορισμό του πολύπλευρου χαρακτήρα της κλιματικής αλλαγής και με χρήση των φυσικών πόρων με βιώσιμο τρόπο·
5. να υποβάλλουν εκθέσεις μέσω υφιστάμενων πλαισίων και εργαλείων του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ2020) καθώς και τυχόν διάδοχου πλαισίου σχετικά με τις εμπειρίες και την πρόοδο όσον αφορά την προώθηση των βασικών ικανοτήτων σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της μη τυπικής και, στο μέτρο του δυνατού, της άτυπης μάθησης·

ΧΑΙΡΕΤΙΖΕΙ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΔΕΟΝΤΩΣ ΥΠΟΨΗ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ:

6. υποστηρίζει την εφαρμογή της σύστασης και τη χρήση του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς μέσω της διευκόλυνσης της αμοιβαίας μάθησης μεταξύ των κρατών μελών και μέσω της ανάπτυξης, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, υλικού και εργαλείων αναφοράς όπως:
 - 6.1. όπου αρμόζει, πλαισίων για συγκεκριμένες ικανότητες που διευκολύνουν την ανάπτυξη και την αξιολόγηση των ικανοτήτων²¹.
 - 6.2. τεκμηριωμένου υλικού καθοδήγησης σχετικά με νέες μορφές μάθησης και υποστηρικτικών προσεγγίσεων.
 - 6.3. υποστηρικτικών εργαλείων για το εκπαιδευτικό προσωπικό και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως διαδικτυακά μαθήματα κατάρτισης, εργαλεία αυτοαξιολόγησης²², δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων του δικτύου ηλεκτρονικής αδελφοποίησης (eTwinning) και της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη (EPALE).
 - 6.4. προσεγγίσεων αξιολόγησης και στήριξης της επικύρωσης των βασικών ικανοτήτων που αποκτώνται, με βάση το έργο που παρήχθη στο πλαίσιο του ΕΚ2020²³ καθώς και τυχόν διάδοχου πλαισίου.
7. υποστηρίζει πρωτοβουλίες για περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε συνάρτηση με τον Στόχο βιώσιμης ανάπτυξης 4 των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις ευκαιρίες μιας χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμης ποιοτικής εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης για όλους.

²¹ Με βάση τις εμπειρίες και την εμπειρογνωμοσύνη που αναπτύχθηκε κατά τη δημιουργία του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες, του πλαισίου ψηφιακής ικανότητας και του πλαισίου επιχειρηματικής ικανότητας

²² Όπως το πλαίσιο ψηφιακών ικανοτήτων

²³ Αξιολόγηση των βασικών ικανοτήτων κατά την αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση: Κατευθύνσεις πολιτικής, SWD (2012) 371

8. υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με εμπειρίες και ορθές πρακτικές για την ενίσχυση των βασικών ικανοτήτων των εκπαιδευομένων ως μέρος της προσέγγισης για τη δια βίου μάθηση σε περιβάλλοντα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης στην Ένωση μέσω υφιστάμενων πλαισίων και εργαλείων.

Η παρούσα σύσταση αντικαθιστά τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Ιστορικό και στόχοι

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας.

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε έγκαιρη και εξατομικευμένη στήριξη με στόχο τη βελτίωση των προοπτικών του για απασχόληση ή αυτοαπασχόληση. Αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα στήριξης για την αναζήτηση εργασίας, την κατάρτιση και την επανειδίκευση.

Οι εν λόγω αρχές καθορίζονται στον ευρωπαϊκό «Πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων».

Σε έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο και ιδιαίτερα διασυνδεδεμένο κόσμο, κάθε άτομο θα χρειάζεται ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ενώ θα πρέπει να τις αναπτύσσει συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Οι βασικές ικανότητες, όπως ορίζονται στο παρόν πλαίσιο αναφοράς, αποσκοπούν στο να θέσουν τα θεμέλια για την επίτευξη περισσότερο ισότιμων και πιο δημοκρατικών κοινωνιών. Ανταποκρίνονται στην ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, κοινωνική συνοχή και περαιτέρω ανάπτυξη της δημοκρατικής κουλτούρας.

Οι βασικοί στόχοι του πλαισίου αναφοράς είναι οι εξής:

- α) ο προσδιορισμός και ο ορισμός των βασικών ικανοτήτων που απαιτούνται για την απασχολησιμότητα, την προσωπική ολοκλήρωση και υγεία, την ενεργό και υπεύθυνη συμμετοχή του πολίτη στα κοινά και την κοινωνική ένταξη·
- β) η παροχή ενός ευρωπαϊκού εργαλείου αναφοράς για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, τους εργοδότες, τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους·

- γ) η υποστήριξη των προσπαθειών σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για την προώθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο μιας προοπτικής δια βίου μάθησης.

Βασικές ικανότητες

Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, οι ικανότητες ορίζονται ως ένας συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, όπου:

- α) οι γνώσεις συνίστανται στα ήδη εδραιωμένα γεγονότα και αριθμητικά στοιχεία, έννοιες, ιδέες και θεωρίες που υποστηρίζουν την κατανόηση ενός συγκεκριμένου τομέα ή αντικειμένου·
- β) οι δεξιότητες ορίζονται ως η ικανότητα και η δυνατότητα εκτέλεσης διαδικασιών και αξιοποίησης των υφιστάμενων γνώσεων για την επίτευξη αποτελεσμάτων·
- γ) οι στάσεις αντιστοιχούν στην προδιάθεση και τις νοοτροπίες δράσης ή αντίδρασης απέναντι σε ιδέες, άτομα ή καταστάσεις.

Οι βασικές ικανότητες είναι εκείνες τις οποίες χρειάζονται όλοι για την προσωπική τους ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την απασχολησιμότητα, την κοινωνική ένταξη, έναν βιώσιμο τρόπο διαβίωσης, την επιτυχή ζωή σε ειρηνικές κοινωνίες, τη διαχείριση της ζωής με συναίσθηση του υγιεινού τρόπου ζωής και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Αναπτύσσονται με μια προοπτική δια βίου μάθησης, από την προσχολική ηλικία μέχρι την ενήλικη ζωή, και μέσω τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης σε όλα τα πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων της οικογένειας, του σχολείου, του χώρου εργασίας, της γειτονιάς και άλλων κοινοτήτων.

Οι βασικές ικανότητες θεωρούνται όλες εξίσου σημαντικές· καθεμία εξ αυτών συμβάλλει σε μια επιτυχημένη ζωή στην κοινωνία. Οι ικανότητες μπορούν να εφαρμοστούν σε πολλά διαφορετικά πλαίσια και σε πολλούς συνδυασμούς. Αλληλεπικαλύπτονται και αλληλοσυνδέονται· πτυχές που είναι ουσιαστικές για έναν τομέα υποστηρίζουν ικανότητες σε άλλο τομέα. Δεξιότητες όπως η κριτική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων, η ομαδική εργασία, οι δεξιότητες επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης, οι αναλυτικές δεξιότητες, η δημιουργικότητα και οι διαπολιτισμικές δεξιότητες είναι ενσωματωμένες σε όλο το φάσμα των βασικών δεξιοτήτων.

Το πλαίσιο αναφοράς καθορίζει οκτώ βασικές ικανότητες:

- Ικανότητα γραμματισμού·
- Πολυγλωσσική ικανότητα·
- Μαθηματική ικανότητα και ικανότητα στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία και τη μηχανική·
- Ψηφιακή ικανότητα·
- Προσωπική, κοινωνική και μεταγνωστική ικανότητα·
- Ικανότητα του πολίτη·
- Ικανότητα του επιχειρείν·
- Ικανότητα πολιτιστικής επίγνωσης και έκφρασης.

1. Ικανότητα γραμματισμού

Ο γραμματισμός είναι η ικανότητα προσδιορισμού, κατανόησης, έκφρασης, δημιουργίας και ερμηνείας εννοιών, αισθημάτων, γεγονότων και απόψεων τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή, με χρήση οπτικών, ηχητικών/ακουστικών και ψηφιακών υλικών σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους και τα πλαίσια. Υποδηλώνει την ικανότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας και επαφής με τους άλλους, με κατάλληλο και δημιουργικό τρόπο.

Η ανάπτυξη του γραμματισμού αποτελεί τη βάση για περαιτέρω μάθηση και περαιτέρω γλωσσική αλληλεπίδραση. Ανάλογα με το πλαίσιο, η ικανότητα γραμματισμού μπορεί να αναπτυχθεί στη μητρική γλώσσα, τη γλώσσα του σχολείου ή/και την επίσημη γλώσσα μιας χώρας ή περιοχής.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η ικανότητα αυτή εμπεριέχει τη γνώση της ανάγνωσης και της γραφής καθώς και την καλή κατανόηση των γραπτών πληροφοριών και, ως εκ τούτου, προϋποθέτει ότι το άτομο έχει γνώση του βασικού λεξιλογίου, της λειτουργικής γραμματικής και των λειτουργιών της γλώσσας.

Περιλαμβάνει τη γνώση των βασικών τύπων λεκτικής αλληλεπίδρασης, ενός φάσματος λογοτεχνικών και μη λογοτεχνικών κειμένων καθώς και των βασικών χαρακτηριστικών των διαφορετικών υφολογικών σχημάτων και επιπέδων της γλώσσας.

Τα άτομα θα πρέπει να έχουν τις δεξιότητες να επικοινωνούν προφορικά και γραπτά σε διάφορες καταστάσεις και να παρακολουθούν και να προσαρμόζουν την επικοινωνία τους στις απαιτήσεις της κατάστασης. Η ικανότητα αυτή περιλαμβάνει επίσης την ικανότητα αναγνώρισης και χρήσης διαφορετικών πηγών, έρευνας, συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών, χρήσης βοηθημάτων καθώς και της προφορικής και γραπτής διατύπωσης και έκφρασης επιχειρημάτων με πειστικό τρόπο ανάλογα με το συγκείμενο. Περιλαμβάνει την κριτική σκέψη και ικανότητα των ατόμων να εκτιμήσουν και να εργαστούν με πληροφορίες.

Μια θετική στάση ως προς τον γραμματισμό συνεπάγεται τη διάθεση για κριτικό και εποικοδομητικό διάλογο, την εκτίμηση αισθητικών ιδιοτήτων καθώς και το ενδιαφέρον για αλληλεπίδραση με άλλους. Αυτό προϋποθέτει τη συνειδητοποίηση του αντίκτυπου της γλώσσας σε τρίτους και την ανάγκη κατανόησης και χρήσης της γλώσσας με θετικό και κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο.

2. Πολυγλωσσική ικανότητα²⁴

Η ικανότητα αυτή ορίζεται ως η κατάλληλη και αποτελεσματική ικανότητα χρήσης διαφορετικών γλωσσών με σκοπό την επικοινωνία. Υπό ευρεία έννοια, περιλαμβάνει τις ίδιες βασικές διαστάσεις δεξιοτήτων με αυτές του γραμματισμού: βασίζεται στην ικανότητα κατανόησης, έκφρασης και ερμηνείας εννοιών, σκέψεων, συναισθημάτων, γεγονότων και απόψεων τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή (ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή) σε ένα κατάλληλο φάσμα κοινωνικών και πολιτιστικών περιβαλλόντων σύμφωνα με τις επιθυμίες και τις ανάγκες καθενός. Οι γλωσσικές ικανότητες ενσωματώνουν μια ιστορική διάσταση και διαπολιτισμικές ικανότητες. Βασίζονται στην ικανότητα διαμεσολάβησης μεταξύ των διαφόρων γλωσσών και των μέσων ενημέρωσης, όπως περιγράφονται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς. Ανάλογα με την περίπτωση, μπορεί να περιλαμβάνει τη διατήρηση και την περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων μητρικής γλώσσας καθώς και την απόκτηση μιας επίσημης (-ων) γλώσσας (-ών) μιας χώρας.²⁵

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η εν λόγω ικανότητα απαιτεί τη γνώση του λεξιλογίου και της λειτουργικής γραμματικής διαφορετικών γλωσσών και τη γνώση των βασικών τύπων λεκτικής αλληλεπίδρασης και υφολογικών επιπέδων της γλώσσας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η γνώση των κοινωνικών συμβάσεων, όπως και της πολιτισμικής διάστασης και της ποικιλότητας των γλωσσών.

Οι βασικές δεξιότητες για την εν λόγω ικανότητα συνίστανται στην ικανότητα κατανόησης προφορικών μηνυμάτων, έναρξης, συνέχισης και ολοκλήρωσης συνομιλιών και ανάγνωσης, κατανόησης και σύνταξης κειμένων, με διαφορετικά επίπεδα επάρκειας σε διαφορετικές γλώσσες, ανάλογα με τις ανάγκες του ατόμου. Τα άτομα θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν τα εργαλεία κατάλληλα και να μαθαίνουν γλώσσες τυπικά, μη τυπικά και ατύπως σε όλη τη διάρκεια της ζωής.

²⁴ Ενώ το Συμβούλιο της Ευρώπης χρησιμοποιεί τον όρο «*plurilingualism*» (γλωσσικός πλουραλισμός) για να αναφερθεί στην ικανότητα των ατόμων να χρησιμοποιούν περισσότερες γλώσσες, στα επίσημα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρησιμοποιείται ο όρος «*multilingualism*» (πολυγλωσσία) για να περιγραφούν τόσο οι ικανότητες του ατόμου όσο και οι κοινωνικές καταστάσεις. Αυτό οφείλεται εν μέρει στη δυσκολία να υπάρξει διάκριση μεταξύ των όρων «*plurilingual*» και «*multilingual*» σε άλλες γλώσσες πλην της αγγλικής και της γαλλικής.

²⁵ Περιλαμβάνεται επίσης η εκμάθηση κλασικών γλωσσών όπως τα αρχαία ελληνικά και τα λατινικά. Από τις κλασικές γλώσσες εκπηγάζει πληθώρα σύγχρονων γλωσσών και, ως εκ τούτου, μπορούν εν γένει να διευκολύνουν την εκμάθηση γλωσσών.

Μια σχετική θετική στάση συνεπάγεται την αναγνώριση της πολιτισμικής πολυμορφίας καθώς και το ενδιαφέρον και την περιέργεια για διάφορες γλώσσες και για τη διαπολιτισμική επικοινωνία. Περιλαμβάνει επίσης το σεβασμό των προσωπικών γλωσσικών χαρακτηριστικών κάθε ατόμου, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού της μητρικής γλώσσας ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες ή/και προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και της εκτίμησης για την επίσημη (-ες) γλώσσα (-ες) της χώρας ως κοινού πλαισίου για συνεργασία.

3. Μαθηματική ικανότητα και ικανότητα στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία και τη μηχανική

- A. Η μαθηματική ικανότητα είναι η ικανότητα ανάπτυξης και εφαρμογής μαθηματικής σκέψης και αντίληψης για την επίλυση ενός φάσματος προβλημάτων σε καθημερινές καταστάσεις. Προκειμένου να επιτευχθεί η οικοδόμηση στέρεας βάσης στη λειτουργική γνώση της αριθμητικής, πρέπει να δίδεται έμφαση τόσο στη διαδικασία και τη δραστηριότητα όσο και στη γνώση. Η μαθηματική ικανότητα εμπεριέχει, σε διάφορους βαθμούς, την ικανότητα και την επιθυμία χρήσης μαθηματικών τρόπων σκέψης και παρουσίασης (μαθηματικοί τύποι, μοντέλα, κατασκευές, γραφικές παραστάσεις, διαγράμματα).
- B. Η ικανότητα στις θετικές επιστήμες αναφέρεται στην ικανότητα και την επιθυμία να εξηγηθεί ο φυσικός κόσμος μέσω της αξιοποίησης του συνόλου των γνώσεων και της μεθοδολογίας, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης και πειραματισμού, προκειμένου να προσδιοριστούν ερωτήματα και να συναχθούν τεκμηριωμένα συμπεράσματα. Οι ικανότητες στην τεχνολογία και τη μηχανική είναι εφαρμογές της εν λόγω γνώσης και μεθοδολογίας προκειμένου να ικανοποιούνται οι αντιληπτές ανθρώπινες επιθυμίες ή ανάγκες. Η ικανότητα στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία και τη μηχανική περιλαμβάνει την κατανόηση των αλλαγών που προκαλούνται από τη δραστηριότητα του ανθρώπου και την ευθύνη του ως μεμονωμένου πολίτη.

- A. Η εδραία γνώση στα μαθηματικά περιλαμβάνει την καλή γνώση των αριθμών, μέτρων και δομών, των βασικών πράξεων και των βασικών μαθηματικών παραστάσεων, την κατανόηση των μαθηματικών όρων και εννοιών και των ερωτημάτων στα οποία τα μαθηματικά μπορούν να παράσχουν απαντήσεις.

Κάθε άτομο θα πρέπει να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για να εφαρμόσει τις βασικές μαθηματικές αρχές και διαδικασίες σε καθημερινές καταστάσεις στο σπίτι του και στην εργασία (π.χ. χρηματοοικονομικές δεξιότητες) και για να κατανοεί και να αξιολογεί αντίστοιχες ακολουθίες επιχειρημάτων. Κάθε άτομο θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τη μαθηματική λογική, να κατανοεί τη μαθηματική απόδειξη και να επικοινωνεί με μαθηματική γλώσσα καθώς και να χρησιμοποιεί κατάλληλα βοηθήματα, συμπεριλαμβανομένων των στατιστικών στοιχείων και γραφημάτων, και να κατανοεί τις μαθηματικές πτυχές της ψηφιοποίησης.

Η θετική στάση απέναντι στα μαθηματικά βασίζεται στον σεβασμό της αλήθειας και στην επιθυμία αναζήτησης των αιτιών-λόγων και αξιολόγησης της αξιοπιστίας τους.

- B. Για τις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία και τη μηχανική, οι βασικές γνώσεις περιλαμβάνουν τις βασικές αρχές του φυσικού κόσμου, τις θεμελιώδεις επιστημονικές έννοιες, θεωρίες, αρχές και μεθόδους, την τεχνολογία και τα τεχνολογικά προϊόντα και διαδικασίες, καθώς και την κατανόηση των επιπτώσεων των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και της ανθρώπινης δραστηριότητας γενικότερα στον φυσικό κόσμο. Οι ικανότητες αυτές θα πρέπει να επιτρέπουν στα άτομα να κατανοούν καλύτερα τις εξελίξεις, τους περιορισμούς και τους κινδύνους που απορρέουν από τις επιστημονικές θεωρίες, τις εφαρμογές και την τεχνολογία στις κοινωνίες γενικότερα (σε σχέση με τη λήψη αποφάσεων, τις αξίες, τα ηθικά διλήμματα, τον πολιτισμό, κλπ.).

Στις δεξιότητες περιλαμβάνονται η κατανόηση των θετικών επιστημών ως διαδικασίας διερεύνησης μέσω συγκεκριμένων μεθοδολογιών, όπως η παρατήρηση και τα ελεγχόμενα πειράματα, η ικανότητα χρήσης της λογικής και του ορθολογισμού ώστε να επαληθευτεί μια υπόθεση και η ετοιμότητα απόρριψης των προσωπικών πεποιθήσεων σε περίπτωση που αντιβαίνουν σε νέες διαπιστώσεις που προκύπτουν μέσα από πειραματισμό. Περιλαμβάνουν την ικανότητα χρήσης και χειρισμού τεχνολογικών εργαλείων και μηχανημάτων καθώς επίσης και επιστημονικών δεδομένων προκειμένου να επιτευχθεί ένας στόχος ή να ληφθεί μια στοιχειοθετημένη απόφαση ή να εξαχθούν στοιχειοθετημένα συμπεράσματα. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επιστημονικής έρευνας και να έχουν την ικανότητα να δημοσιοποιούν τα συμπεράσματα και να εκθέσουν τον συλλογισμό που οδήγησε σε αυτά.

Η ικανότητα περιλαμβάνει μια στάση κριτικής αποδοχής και περιέργειας, το ενδιαφέρον για ηθικά ζητήματα και την υποστήριξη τόσο της ασφάλειας όσο και της αειφορίας του περιβάλλοντος, ιδίως όσον αφορά την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο σε σχέση με το άτομο, την οικογένεια, την κοινότητα καθώς και παγκόσμια θέματα.

4. Ψηφιακή ικανότητα

Η ψηφιακή ικανότητα εμπεριέχει την υπεύθυνη χρήση και ενασχόληση με τις ψηφιακές τεχνολογίες, με αυτοπεποίθηση και κριτικό πνεύμα, για τη μάθηση, την εργασία και τη συμμετοχή στην κοινωνία. Περιλαμβάνει την παιδεία στις πληροφορίες και τα δεδομένα, την επικοινωνία και τη συνεργασία, την παιδεία στα μέσα επικοινωνίας, τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου (συμπεριλαμβανομένου του προγραμματισμού), την ασφάλεια (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής ευημερίας και των ικανοτήτων που σχετίζονται με την κυβερνοασφάλεια), ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, την επίλυση προβλημάτων και την κριτική σκέψη.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Τα άτομα θα πρέπει να κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο οι ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να υποστηρίξουν την επικοινωνία, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και θα πρέπει να γνωρίζουν τις ευκαιρίες, τους περιορισμούς, τις επιπτώσεις και τους κινδύνους που σχετίζονται με αυτές. Θα πρέπει να κατανοούν τις γενικές αρχές, τους μηχανισμούς και τη λογική που διέπουν τις εξελισσόμενες ψηφιακές τεχνολογίες και να γνωρίζουν τη βασική λειτουργία και χρήση διαφόρων συσκευών, λογισμικού και δικτύων. Τα άτομα θα πρέπει να τηρούν κριτική στάση σε ό,τι αφορά την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και τις επιπτώσεις των πληροφοριών και των δεδομένων που διατίθενται με ψηφιακά μέσα και θα πρέπει να είναι ενήμερα σχετικά με τις νομικές και δεοντολογικές αρχές που διέπουν την ενασχόληση με τις ψηφιακές τεχνολογίες.

Τα άτομα θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές τεχνολογίες για να υποστηρίξουν την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την κοινωνική τους ένταξη, τη συνεργασία με τους άλλους και τη δημιουργικότητά τους για την επίτευξη προσωπικών, κοινωνικών ή εμπορικών στόχων. Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν την ικανότητα χρήσης, πρόσβασης, φιλτραρίσματος, αξιολόγησης, δημιουργίας, προγραμματισμού και διαμοιρασμού ψηφιακού περιεχομένου. Τα άτομα θα πρέπει να μπορούν να διαχειριστούν και να προστατεύσουν πληροφορίες, περιεχόμενο, δεδομένα και ψηφιακές ταυτότητες καθώς και να αναγνωρίσουν και να ασχοληθούν ενεργά με λογισμικό, συσκευές, τεχνητή νοημοσύνη ή ρομπότ.

Η ενασχόληση με τις ψηφιακές τεχνολογίες και περιεχόμενο απαιτεί αφενός αναστοχαστική και κριτική στάση, αλλά και στάση που χαρακτηρίζεται από περιέργεια, προοδευτικό πνεύμα και ενδιαφέρον για τις μελλοντικές εξελίξεις όσον αφορά τις εν λόγω τεχνολογίες. Επίσης, απαιτεί μια προσέγγιση που χαρακτηρίζεται από την τήρηση της δεοντολογίας, τη μέριμνα για την ασφάλεια και από υπευθυνότητα ως προς τη χρήση αυτών των εργαλείων.

5. Προσωπική, κοινωνική και μεταγνωστική ικανότητα

Η προσωπική, κοινωνική και μεταγνωστική ικανότητα είναι η αναστοχαστική ικανότητα του ατόμου, η ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου και των πληροφοριών, εποικοδομητικής συνεργασίας με άλλους, διατήρησης της ανθεκτικότητας και διαχείρισης της διαδικασίας μάθησης και της σταδιοδρομίας του ατόμου. Περιλαμβάνει την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν την αβεβαιότητα και πολυπλοκότητα, να μαθαίνουν πώς θα μάθουν, να υποστηρίζουν τη σωματική και συναισθηματική ακεραιότητά τους, να διατηρούν τη σωματική και ψυχική τους υγεία και να μπορούν να διαγάγουν μια συνειδητοποιημένη σε θέματα υγείας, προσανατολισμένη στο μέλλον ζωή, να συναισθάνονται και να διαχειρίζονται συγκρουσιακές καταστάσεις σε ένα υποστηρικτικό πλαίσιο χωρίς αποκλεισμούς.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Για επιτυχείς διαπροσωπικές σχέσεις και κοινωνική συμμετοχή, είναι σημαντική η κατανόηση των κωδίκων συμπεριφοράς και των κανόνων επικοινωνίας που είναι γενικά αποδεκτοί σε διαφορετικές κοινωνίες και περιβάλλοντα. Η προσωπική, κοινωνική και μεταγνωστική ικανότητα απαιτεί επίσης γνώση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για τη διατήρηση υγιούς νου, σώματος και τρόπου ζωής. Προϋποθέτει ότι το άτομο γνωρίζει τις στρατηγικές μάθησης που προτιμά, τις ανάγκες ανάπτυξης ικανοτήτων και διάφορους τρόπους ανάπτυξης ικανοτήτων και αναζήτησης των διαθέσιμων ευκαιριών εκπαίδευσης, κατάρτισης και σταδιοδρομίας καθώς και καθοδήγησης ή υποστήριξης.

Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν την ικανότητα προσδιορισμού των ικανοτήτων του ατόμου, επικέντρωσης της προσοχής, αντιμετώπισης της πολυπλοκότητας, κριτικού αναστοχασμού και λήψης αποφάσεων. Η εν λόγω ικανότητα εμπεριέχει την ικανότητα μάθησης και εργασίας τόσο σε συνεργατικό επίπεδο όσο και αυτόνομα, οργάνωσης και συνέχισης της διαδικασίας μάθησης, αξιολόγησης και διάδοσης της εν λόγω μάθησης, αναζήτησης υποστήριξης, ανάλογα με την περίπτωση, και αποτελεσματικής διαχείρισης της σταδιοδρομίας και των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων του ατόμου. Τα άτομα θα πρέπει να είναι ανθεκτικά και ικανά να αντιμετωπίσουν την αβεβαιότητα και το άγχος. Θα πρέπει να μπορούν να επικοινωνήσουν εποικοδομητικά σε διαφορετικά περιβάλλοντα, να συνεργαστούν σε ομάδες και να διαπραγματευτούν. Στα παραπάνω περιλαμβάνεται η ικανότητα επίδειξης ανεκτικότητας, έκφρασης και κατανόησης διαφορετικών απόψεων, καθώς και η ικανότητα δημιουργίας κλίματος εμπιστοσύνης και ενσυναίσθησης.

Η ικανότητα βασίζεται σε μια θετική στάση απέναντι στην προσωπική, κοινωνική και σωματική ευημερία του ατόμου, καθώς και απέναντι στη δια βίου μάθηση. Βασίζεται σε μια στάση συνεργασίας, αυτοπεποίθησης και ακεραιότητας. Αυτό περιλαμβάνει τον σεβασμό της διαφορετικότητας των άλλων και των αναγκών τους και την προθυμία συμβιβασμού και υπέρβασης των προκαταλήψεων. Τα άτομα θα πρέπει να μπορούν να προσδιορίσουν και να θέσουν στόχους, να δημιουργούν κίνητρα για τον εαυτό τους και να αναπτύξουν ανθεκτικότητα και αυτοπεποίθηση με σκοπό την επιδίωξη και επίτευξη της μάθησης σε όλη της διάρκεια της ζωής τους. Η στάση που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων στηρίζει τόσο τη διαδικασία μάθησης όσο και την ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται εμπόδια και αλλαγές. Περιλαμβάνει την επιθυμία εφαρμογής προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών της ζωής και την περιέργεια για την αναζήτηση νέων ευκαιριών μάθησης και ανάπτυξης σε ποικίλα πλαίσια ζωής.

6. Ικανότητα του πολίτη

Η ικανότητα του πολίτη είναι η ικανότητα των ατόμων να ενεργούν ως υπεύθυνοι πολίτες και να συμμετέχουν πλήρως στον δημόσιο και τον κοινωνικό βίο, κατανοώντας τις κοινωνικές, οικονομικές, νομικές και πολιτικές έννοιες και δομές καθώς και τις παγκόσμιες εξελίξεις και τη βιωσιμότητα.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η ικανότητα του πολίτη στηρίζεται στη γνώση των βασικών εννοιών που σχετίζονται με τα άτομα, τις ομάδες, τις οργανώσεις εργασίας, την κοινωνία, την οικονομία και τον πολιτισμό. Η εν λόγω ικανότητα περιλαμβάνει την κατανόηση των κοινών ευρωπαϊκών αξιών, όπως διατυπώνονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιλαμβάνει τη γνώση των γεγονότων της σύγχρονης εποχής καθώς και κριτική κατανόηση των κυριότερων εξελίξεων στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία. Επιπλέον, περιλαμβάνει επίγνωση των στόχων, των αξιών και των πολιτικών των κοινωνικών και πολιτικών κινημάτων καθώς και των βιώσιμων συστημάτων, ιδίως της κλιματικής και δημογραφικής αλλαγής σε παγκόσμια κλίμακα και των γενεσιουργών αιτιών τους. Απαραίτητη είναι η γνώση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης καθώς και η επίγνωση της πολυμορφίας και των πολιτιστικών ταυτοτήτων στην Ευρώπη και στον κόσμο. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση των πολυπολιτισμικών και κοινωνικοοικονομικών διαστάσεων των ευρωπαϊκών κοινωνιών και του τρόπου με τον οποίο οι εθνικές πολιτιστικές ταυτότητες συνδιαμορφώνουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα.

Οι δεξιότητες για την ικανότητα του πολίτη σχετίζονται με την ικανότητα αποτελεσματικής συνδιαλλαγής με άλλους σε θέματα κοινού ή δημόσιου ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένης της βιώσιμης ανάπτυξης της κοινωνίας. Αυτό περιλαμβάνει δεξιότητες κριτικής σκέψης και δεξιότητες ολοκληρωμένης επίλυσης προβλημάτων, όπως και δεξιότητες επιχειρηματολογίας και εποικοδομητικής συμμετοχής σε κοινοτικές δραστηριότητες καθώς και σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, από το τοπικό και το εθνικό έως το ευρωπαϊκό και το διεθνές επίπεδο. Τα παραπάνω προϋποθέτουν επίσης την ικανότητα πρόσβασης, κριτικής κατανόησης και αλληλεπίδρασης τόσο με τις παραδοσιακές όσο και με τις σύγχρονες μορφές των μέσων ενημέρωσης και επικοινωνίας και την κατανόηση του ρόλου και της λειτουργίας τους στις δημοκρατικές κοινωνίες.

Ο σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων ως θεμέλιο της δημοκρατίας αποτελεί τη βάση για τη διαμόρφωση υπεύθυνης και εποικοδομητικής στάσης. Η εποικοδομητική συμμετοχή προϋποθέτει την προθυμία συμμετοχής στις δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα και τις δραστηριότητες του δημόσιου βίου. Περιλαμβάνει την υποστήριξη της κοινωνικής και πολιτισμικής πολυμορφίας, της ισότητας των φύλων και της κοινωνικής συνοχής, βιώσιμων τρόπων ζωής, την προώθηση ενός πολιτισμού ειρήνης και μη-βίας, την ετοιμότητα σεβασμού της ιδιωτικότητας των άλλων και την ανάληψη ευθύνης για το περιβάλλον. Το ενδιαφέρον για τις πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τη διαπολιτισμική επικοινωνία είναι απαραίτητο προκειμένου το άτομο να είναι έτοιμο να υπερνικήσει τις προκαταλήψεις αλλά και να συμβιβαστεί, εφόσον χρειαστεί, καθώς και να διασφαλίσει την κοινωνική δικαιοσύνη και τη δίκαιη μεταχείριση.

7. Ικανότητα του επιχειρείν

Η ικανότητα του επιχειρείν αναφέρεται στην ικανότητα επενέργειας σε ευκαιρίες και ιδέες και μετασχηματισμού τους σε αξίες για τους άλλους. Η εν λόγω ικανότητα βασίζεται στη δημιουργικότητα, την κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων, την ανάληψη πρωτοβουλιών και την επιμονή, καθώς και στην ικανότητα συνεργασίας με σκοπό τον σχεδιασμό και τη διαχείριση έργων πολιτιστικής, κοινωνικής ή οικονομικής αξίας.

Η ικανότητα του επιχειρείν απαιτεί επίγνωση της ύπαρξης των διαφόρων πλαισίων και ευκαιριών για τον μετασχηματισμό των ιδεών σε δράση στο πλαίσιο προσωπικών, κοινωνικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων, καθώς και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο προκύπτουν τα παραπάνω. Τα άτομα θα πρέπει να γνωρίζουν και να κατανοούν προσεγγίσεις σχεδιασμού και διαχείρισης έργων, τα οποία περιλαμβάνουν τόσο διαδικασίες όσο και πόρους. Θα πρέπει να διαθέτουν γνώσεις οικονομικής επιστήμης και θα πρέπει να κατανοούν τις κοινωνικές και οικονομικές ευκαιρίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζει ένας εργοδότης, ένας οργανισμός ή μια κοινωνία. Θα πρέπει επίσης να έχουν επίγνωση των αρχών δεοντολογίας και των προκλήσεων της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και αυτεπίγνωση των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών τους.

Οι επιχειρηματικές δεξιότητες βασίζονται στη δημιουργικότητα, η οποία περιλαμβάνει φαντασία, στρατηγική σκέψη και δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων, καθώς και κριτική και εποικοδομητική αναστοχαστική σκέψη στο πλαίσιο εξελισσόμενων δημιουργικών διαδικασιών και καινοτομίας. Περιλαμβάνουν την ικανότητα τόσο αυτόνομης εργασίας όσο και εργασίας σε ομάδες, με σκοπό την κινητοποίηση πόρων (ατόμων και πραγμάτων) και τη διατήρηση της δραστηριότητας. Στα παραπάνω περιλαμβάνεται η ικανότητα λήψης οικονομικών αποφάσεων σχετικά με το κόστος και την αξία. Η ικανότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης με τους άλλους καθώς και αντιμετώπισης της αβεβαιότητας, της αμφισημίας και του κινδύνου είναι απαραίτητη ως μέρος της διαδικασίας λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων.

Η επιχειρηματική στάση χαρακτηρίζεται από ένα αίσθημα καινοτομίας και αυτενέργειας, προδραστηκότητα, προσανατολισμό προς το μέλλον, θάρρος και επιμονή στην επίτευξη στόχων. Περιλαμβάνει την επιθυμία κινητοποίησης των άλλων και εκτίμησης των ιδεών τους, ενσυναίσθηση και μέριμνα για τους άλλους ανθρώπους και τον κόσμο, και αποδοχή της ευθύνης της υιοθέτησης δεοντολογικών προσεγγίσεων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

8. Ικανότητα πολιτιστικής επίγνωσης και έκφρασης

Η ικανότητα πολιτιστικής γνώσης και έκφρασης αναφέρεται στην κατανόηση και τον σεβασμό του τρόπου με τον οποίο οι ιδέες και οι σημασίες εκφράζονται δημιουργικά και κοινοποιούνται σε διαφορετικούς πολιτισμούς και μέσω ενός φάσματος τεχνών και άλλων πολιτιστικών μορφών. Περιλαμβάνει την προσπάθεια κατανόησης, ανάπτυξης και έκφρασης των ιδεών και του αισθήματος της θέσης ή του ρόλου του ατόμου στην κοινωνία μέσα από μια ποικιλία τρόπων και πλαισίων.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η εν λόγω ικανότητα απαιτεί γνώση των τοπικών, εθνικών, περιφερειακών, ευρωπαϊκών και παγκόσμιων πολιτισμών και τρόπων έκφρασης, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσών, της κληρονομιάς, των παραδόσεων και των πολιτιστικών προϊόντων τους, και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι εν λόγω τρόποι έκφρασης μπορούν να αλληλοεπηρεάζονται και να επηρεάζουν τις ιδέες του ατόμου. Περιλαμβάνει την κατανόηση των διαφόρων τρόπων κοινοποίησης των ιδεών μεταξύ του δημιουργού, του συμμετέχοντος και του κοινού υπό μορφή γραπτών, έντυπων και ψηφιακών κειμένων, μέσω του θεάτρου, του κινηματογράφου, του χορού, των παιχνιδιών, της τέχνης και του σχεδίου, της μουσικής, των τελετουργικών και της αρχιτεκτονικής, καθώς και μέσω υβριδικών μορφών. Απαιτεί κατανόηση της εξελισσόμενης ταυτότητας του ατόμου και της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα σε έναν κόσμο πολιτισμικής πολυμορφίας, καθώς και του τρόπου με τον οποίο οι τέχνες και άλλες πολιτιστικές μορφές μπορούν να αποτελέσουν τόσο τρόπο αντίληψης όσο και διαμόρφωσης του κόσμου.

Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν την ικανότητα έκφρασης και ερμηνείας μεταφορικών και αφηρημένων ιδεών, εμπειριών και συναισθημάτων με ενσυναίσθηση, καθώς και την ικανότητα πραγματοποίησης των παραπάνω σε ένα ευρύ φάσμα τεχνών και άλλων πολιτιστικών μορφών. Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν επίσης την ικανότητα προσδιορισμού και αξιοποίησης ευκαιριών δημιουργίας προσωπικής, κοινωνικής ή εμπορικής αξίας μέσω των τεχνών και άλλων πολιτιστικών μορφών, καθώς και την ικανότητα ενασχόλησης με δημιουργικές διαδικασίες, τόσο ως άτομο όσο και συλλογικά.

Είναι σημαντική η τήρηση προοδευτικής στάσης και σεβασμού απέναντι στην πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης σε συνδυασμό με την υιοθέτηση δεοντολογικής και υπεύθυνης προσέγγισης σε ό,τι αφορά την πνευματική και πολιτιστική ιδιοκτησία. Η θετική στάση περιλαμβάνει επίσης την περιέργεια σε σχέση με τον κόσμο, τη δυνατότητα να φαντάζεται το άτομο νέες δυνατότητες και την προθυμία συμμετοχής σε πολιτιστικές εμπειρίες.

Υποστήριξη της ανάπτυξης βασικών ικανοτήτων

Οι βασικές ικανότητες είναι ένας δυναμικός συνδυασμός των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων που πρέπει να αναπτύσσει ένας εκπαιδευόμενος καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, ξεκινώντας από νεαρή ηλικία. Η υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση παρέχουν σε όλους ευκαιρίες να αναπτύξουν τις βασικές ικανότητες και, ως εκ τούτου, είναι εφικτό να χρησιμοποιηθούν προσεγγίσεις με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων σε όλα τα περιβάλλοντα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.

Έχουν προσδιοριστεί τρεις προκλήσεις προς υποστήριξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της μάθησης με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων σε ένα πλαίσιο δια βίου μάθησης: η χρήση ποικιλίας προσεγγίσεων και περιβαλλόντων μάθησης· η υποστήριξη για εκπαιδευτικούς και λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό· η αξιολόγηση και επικύρωση της ανάπτυξης ικανοτήτων. Για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, έχουν προσδιοριστεί ορισμένα παραδείγματα ορθών πρακτικών.

α) Η χρήση ποικιλίας προσεγγίσεων και περιβαλλόντων μάθησης

- α) Η διεπιστημονική μάθηση, οι συμπράξεις μεταξύ διαφόρων επιπέδων εκπαίδευσης και παραγόντων κατάρτισης και μάθησης, συμπεριλαμβανομένων όσων προέρχονται από την αγορά εργασίας, καθώς και έννοιες όπως οι σφαιρικές σχολικές προσεγγίσεις, με έμφαση στη συνεργατική διδασκαλία και μάθηση, καθώς και η ενεργός συμμετοχή και λήψη αποφάσεων από τους εκπαιδευόμενους, μπορούν να εμπλουτίσουν τη μάθηση. Η διεπιστημονική μάθηση καθιστά επίσης δυνατή την ενίσχυση της συνδεσιμότητας μεταξύ των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων του προγράμματος σπουδών καθώς και τη θέσπιση ενός σταθερού συνδέσμου των προγραμμάτων σπουδών με τις κοινωνικές αλλαγές και σύγχρονα θέματα. Η διεπιστημονική συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και εξωτερικών παραγόντων από την κοινότητα των επιχειρήσεων, των τεχνών, του αθλητισμού και της νεολαίας, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ερευνητικών ιδρυμάτων, μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην αποτελεσματική ανάπτυξη ικανοτήτων.
- β) Η απόκτηση βασικών δεξιοτήτων καθώς και η ευρύτερη ανάπτυξη ικανοτήτων μπορούν να ενισχυθούν με τη συστηματική συμπλήρωση της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης με την κοινωνική και συναισθηματική μάθηση, τις τέχνες, τις σωματικές δραστηριότητες για καλύτερη υγεία που υποστηρίζουν συνειδητοποιημένους από άποψη υγείας, προσανατολισμένους στο μέλλον και ενεργητικούς τρόπους ζωής. Η ενίσχυση των προσωπικών, κοινωνικών και μαθησιακών ικανοτήτων από νεαρή ηλικία μπορεί να παράσχει τη βάση για την ανάπτυξη των βασικών δεξιοτήτων.
- γ) Μεθοδολογίες μάθησης όπως η διερευνητική μάθηση, η μάθηση βάσει έργων, η μεικτή μάθηση, η μάθηση με βάση τέχνες και παιχνίδια, μπορούν να δημιουργήσουν περισσότερα κίνητρα και να αυξήσουν τη συμμετοχή στη μάθηση. Ομοίως, η εμπειρική μάθηση, η μάθηση στον χώρο εργασίας και οι επιστημονικές μέθοδοι στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (ETMM) μπορούν να προαγάγουν την ανάπτυξη ευρέος φάσματος ικανοτήτων.

- δ) Οι εκπαιδευόμενοι, το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι πάροχοι εκπαίδευσης μπορούν να ενθαρρυνθούν να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές τεχνολογίες για να βελτιώσουν τη μάθηση και να υποστηρίξουν την ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων. Για παράδειγμα, μέσω της συμμετοχής σε πρωτοβουλίες της Ένωσης όπως η «Ευρωπαϊκή εβδομάδα προγραμματισμού». Η χρήση εργαλείων αυτοαξιολόγησης, όπως το εργαλείο SELFIE, μπορεί να βελτιώσει την ψηφιακή ικανότητα των παρόχων εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης.
- ε) Ειδικές ευκαιρίες για επιχειρηματικές εμπειρίες, πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις ή επιχειρηματίες που επισκέπτονται ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων πρακτικές επιχειρηματικές εμπειρίες, όπως προκλήσεις δημιουργικότητας, νεοσύστατες επιχειρήσεις, κοινωνικές πρωτοβουλίες σπουδαστών, επιχειρηματικές προσομοιώσεις ή επιχειρηματική μάθηση βάσει σχεδίων, θα μπορούσαν να είναι ιδιαίτερα επωφελείς για τους νέους, αλλά επίσης για τους ενήλικες και για τους εκπαιδευτικούς. Μπορεί να δοθεί στους νέους η ευκαιρία να αποκτήσουν τουλάχιστον μία επιχειρηματική εμπειρία στη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης. Οι συμπράξεις σχολείων, κοινοτήτων και επιχειρήσεων και η δημιουργία πλατφορμών σε τοπικό επίπεδο, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στη διάδοση της επιχειρηματικής εκπαίδευσης. Η παροχή της κατάλληλης κατάρτισης και υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές σχολείων μπορεί να είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δημιουργία βιώσιμης προόδου και ηγεσίας.
- στ) Η πολυγλωσσική ικανότητα μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της στενής συνεργασίας με περιβάλλοντα εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης του εξωτερικού, της κινητικότητας του εκπαιδευτικού προσωπικού και των εκπαιδευόμενων και της χρήσης των eTwinning, EPALÉ ή/και παρόμοιων επιγραμμικών πυλών.
- ζ) Θα μπορούσε να παρασχεθεί κατάλληλη υποστήριξη σε όλους τους εκπαιδευόμενους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που αντιμετωπίζουν μειονεκτήματα ή που έχουν ειδικές ανάγκες, σε περιβάλλοντα που ευνοούν την ένταξη ώστε να ολοκληρώσουν τις εκπαιδευτικές τους δυνατότητες. Η εν λόγω υποστήριξη μπορεί να συνίσταται σε γλωσσική, ακαδημαϊκή ή κοινωνική και συναισθηματική στήριξη, μάθηση από ομοτίμους, δραστηριότητα εκτός των προγραμμάτων σπουδών, επαγγελματικό προσανατολισμό ή υλική υποστήριξη.
- η) Η συνεργασία μεταξύ των περιβαλλόντων εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης σε όλα τα επίπεδα μπορεί να είναι ουσιαστικής σημασίας για τη βελτίωση της συνέχειας της ανάπτυξης των ικανοτήτων των εκπαιδευόμενων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, καθώς και για την ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων μάθησης.

- θ) Η συνεργασία μεταξύ των εταίρων εκπαίδευσης και κατάρτισης και των εταίρων εκτός εκπαιδευτικού τομέα στις τοπικές κοινωνίες και των εργοδοτών, σε συνδυασμό με την τυπική, τη μη τυπική και την άτυπη μάθηση, μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη ικανοτήτων και να διευκολύνουν τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία καθώς και από την εργασία στην εκπαίδευση.

β) Στήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού

- α) Η ενσωμάτωση προσεγγίσεων με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη μάθηση στην αρχική εκπαίδευση και η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη μπορούν να βοηθήσουν το εκπαιδευτικό προσωπικό να αλλάξει τη διδασκαλία και τη μάθηση στα περιβάλλοντά του και να εφαρμόσει την προσέγγιση με επαρκή τρόπο.
- β) Το εκπαιδευτικό προσωπικό μπορεί να υποστηριχθεί προκειμένου να αναπτύξει προσεγγίσεις με σκοπό την απόκτηση ικανοτήτων στα συγκεκριμένα περιβάλλοντά του μέσω ανταλλαγών μελών του προσωπικού και μάθησης και παροχής συμβουλών από ομοτίμους, ώστε να αποκτήσει τη δυνατότητα να οργανώνει με ευελιξία και αυτονομία τη μάθηση, μέσω της δικτύωσης, της συνεργασίας και των κοινοτήτων πρακτικής άσκησης.
- γ) Μπορεί να παρασχεθεί υποστήριξη στο εκπαιδευτικό προσωπικό όσον αφορά τη δημιουργία καινοτόμων πρακτικών, τη συμμετοχή στην έρευνα και την κατάλληλη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών τεχνολογιών, για προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης προσανατολισμένες στην απόκτηση ικανοτήτων.
- δ) Η καθοδήγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού, η παροχή της δυνατότητας πρόσβασης σε κέντρα εμπειρογνωμοσύνης, η παροχή των κατάλληλων εργαλείων και υλικών μπορούν να ενισχύσουν τις μεθόδους και την πρακτική της ποιοτικής διδασκαλίας και μάθησης.

γ) *Αξιολόγηση και επικύρωση της ανάπτυξης ικανοτήτων*

- α) Οι περιγραφές των βασικών ικανοτήτων μπορούν να μετασχηματιστούν σε πλαίσια μαθησιακών αποτελεσμάτων τα οποία μπορούν να συμπληρωθούν με τα κατάλληλα εργαλεία για διαγνωστική, διαμορφωτική και συνολική αξιολόγηση και επικύρωση στα κατάλληλα επίπεδα²⁶.
- β) Οι ψηφιακές τεχνολογίες, ιδίως, μπορούν να συμβάλουν στην αποτύπωση των πολλαπλών διαστάσεων της εξέλιξης των εκπαιδευόμενων, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικής μάθησης.
- γ) Μπορούν να αναπτυχθούν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά την αξιολόγηση των βασικών ικανοτήτων σε περιβάλλοντα μη τυπικής και άτυπης μάθησης, συμπεριλαμβανομένων σχετικών δραστηριοτήτων των εργοδοτών, των επαγγελματιών καθοδήγησης και των κοινωνικών εταίρων. Αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμες σε όλους, και ιδίως στα άτομα με χαμηλές δεξιότητες, προκειμένου να υποστηριχθεί η εξέλιξή τους στην περαιτέρω μάθηση.
- δ) Η επικύρωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων που αποκτώνται μέσω μη τυπικής και άτυπης μάθησης μπορεί να επεκταθεί και να καταστεί πιο αξιόπιστη, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την επικύρωση της προηγούμενης μη τυπικής και άτυπης μάθησης, συμπεριλαμβανομένων διαφόρων διαδικασιών επικύρωσης. Εξάλλου, η διαδικασία επικύρωσης μπορεί να υποστηριχθεί με τη χρήση εργαλείων όπως το Europass και το Youthpass, τα οποία χρησιμεύουν ως εργαλεία τεκμηρίωσης και αυτοαξιολόγησης.

²⁶ π.χ. το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τις γλώσσες, το πλαίσιο ψηφιακής ικανότητας, το πλαίσιο επιχειρηματικής ικανότητας καθώς και οι περιγραφές ικανοτήτων του PISA παρέχουν υποστηρικτικό υλικό για την αξιολόγηση των ικανοτήτων.